

บทที่ 1

บทนำ



ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ดนตรี เป็นวิชาหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับการศึกษามาโดยตลอด ทั้งนี้เพราะนักการศึกษาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ต่างยอมรับว่า ดนตรีมีผลต่อพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาของบุคคล ความคิดเห็นของนักการศึกษาดังกล่าว เช่น

อริสโตเติล (Aristotle) เห็นว่า ดนตรี เป็นองค์ประกอบที่จำเป็นอย่างยิ่งในการศึกษา เพราะดนตรีมีอิทธิพลอย่างมากต่อการเสริมสร้างบุคลิกลักษณะของบุคคล¹

เบอร์ไมสเตอร์ (Burmeister) กล่าวว่า ดนตรี มีวัตถุประสงค์ในอันที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเจริญงอกงามทางด้านสุนทรีย์ะ รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และเพื่อพัฒนาการทางอารมณ์ของผู้เรียน²

บร็อกเกิลเฮิสต์ (Brocklehurst) กล่าวถึงคุณค่าของดนตรีว่า คุณค่าของประสบการณ์ทางดนตรี เป็นผลรวมทางด้านทักษะ คุณภาพ และการพัฒนาส่วนตนในเรื่องอารมณ์ สติปัญญา ร่างกายและสังคมของผู้เรียน³

¹Brain Brocklehurst, Response to Music: Principles of Music Education (London: Routledge & Kegal Pual, 1971), p. 3.

²C. A. Burmeister, "The Role of Music in General Education," Basic Concepts in Music Education (Illinois: The National Society for the Study of Education, 1958), p. 219.

³Brocklehurst, Response to Music: Principles of Music Education . . .," pp. 4 - 17.

สายสุรี จุติกุล กล่าวว่า คนตรี เป็นสื่อหนึ่งในการแสดงออกของความต้อการ ความคิดประเภทต่าง ๆ ความเข้าใจ ความรู้สึกและจินตนาการของคน นอกจากนี้ ยังเป็น ตัวเร้าทำให้เกิดความรู้สึกและอารมณ์ต่าง ๆ¹

โกวิทย์ ชันชศิริ กล่าวว่า วงการศึกษาปัจจุบันถือว่า คนตรี เป็นส่วนหนึ่งใน เนื้อแท้ของกระบวนการศึกษา เพราะคนตรีมีส่วนช่วยทำนุบำรุงชีวิตเด็กให้สมบูรณ์พูนสุข ทั้งเป็น ตัวประกอบที่สำคัญที่จะส่งเสริมบุคลิกภาพของแต่ละคน²

ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า คนตรีเป็นวิชาหนึ่งที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้อง บรรจุไว้ในหลักสูตรการศึกษา เพราะคนตรีมีส่วนช่วยพัฒนาบุคคลให้เป็นพลเมืองดี มีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพ ตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา อันจะเป็นผลโดยตรงต่อการพัฒนา- ประเทศในที่สุด

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ได้กำหนดคนตรีเข้าไว้ในหลักสูตร โดย รวมกับนาฏศิลป์ และเรียกหน่วยการเรียนรู้ว่า "คนตรีและนาฏศิลป์" ทั้งนี้ หม่อมคุณหญิง บริพัตร ณ อยุธยา ซึ่งเป็นผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 กล่าวว่า "การสอนคนตรีนาฏศิลป์ทุกแขนง แบ่งสรรปันส่วนกันมิได้แน่ชัด เนื้อหาทุกด้านเกี่ยวโยงกัน- ไกลชิด วิธีการสอนก็แยกออกจากกันมิได้เด็ดขาด"³

คนตรีและนาฏศิลป์ เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ซึ่งประกอบด้วย วิชาอื่น ๆ อีก คือ จริยศึกษา ศิลปศึกษา และพลศึกษา ซึ่งกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยนี้เป็น กลุ่มประสบการณ์ที่มุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงค่านิยม เจตคติในตัวผู้เรียน ตามแนวทางอันพึง-

¹สายสุรี จุติกุล, "การสอนคนตรี-นาฏศิลป์ และการละคร ในโรงเรียน," จุดยืนและทิศทางการศึกษาของไทย (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, 2518), หน้า 158.

²โกวิทย์ ชันชศิริ, "กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย : คนตรี," หลักสูตรประถมศึกษา 2521 : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ (กรุงเทพฯ: สารมวลชน, 2520), หน้า 131.

³หม่อมคุณหญิง บริพัตร ณ อยุธยา, "กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย : คนตรีและการเคลื่อนไหว," หลักสูตรประถมศึกษา 2521 : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ (กรุงเทพฯ: สารมวลชน, 2520), หน้า 160.

ประสงค์ที่ได้ระบุไว้ เป็นจุดหมายของหลักสูตรประถมศึกษา การสร้างเสริมลักษณะนิสัยมีขอบเขตครอบคลุมการพัฒนาบุคลิกภาพในด้าน จริยธรรม ศิลปวัฒนธรรม พลศึกษา และความสามารถในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันโดยสงบสุขเป็นสำคัญ

จุดประสงค์ทั่วไปของกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย มีดังนี้ คือ

1. เพื่อให้ผู้เรียนมีค่านิยม เจตคติและคุณลักษณะอันพึงประสงค์
2. เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาทางร่างกาย จิตใจและสังคม
3. เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสได้แสดงออกตามความถนัด ความสามารถของบุคคล
4. เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันอย่างมีวัฒนธรรมตามวิถีทางประชาธิปไตย
5. เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความประณีต และระสับระยา整齐¹

จุดประสงค์เฉพาะของวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ มีดังนี้ คือ

1. ให้รู้จักคุณค่าของประสบการณ์ทางดนตรีและนาฏศิลป์ ตลอดจนมีความสุข-สนานเพลิดเพลิน
2. ให้มีความรู้และทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับดนตรีและนาฏศิลป์
3. ให้มีโอกาสพัฒนาตนเองและมีส่วนร่วมในกิจกรรมดนตรีและนาฏศิลป์ ตามความถนัดและความสนใจของตนเอง
4. ให้รู้จักดนตรีและนาฏศิลป์ของไทยและของชาติอื่น
5. ให้นำประสบการณ์ทางดนตรีและนาฏศิลป์ไปช่วยส่งเสริมปรับปรุงบุคลิกภาพของตน²

¹กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (กรุงเทพมหานคร : อรุณกาลาคร่ำ, 2521), หน้า 263.

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 317.

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 วิชาคณิตและนาฏศิลป์ จะบรรจุจุดประสงค์ได้เป็นอย่างดี ขึ้นอยู่กับการนำหลักสูตรไปใช้ว่า ได้มีการดำเนินการให้เป็นไปเพื่อสนองตอบจุดประสงค์ของหลักสูตร มากน้อยเพียงใดด้วย ซึ่งในเรื่องของการนำหลักสูตรไปใช้นี้ สุมิตร คุณานุกร ได้กล่าวว่า "การนำหลักสูตรไปใช้ รวมถึงกิจกรรม 3 ประเภท คือ การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน การจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ภายในโรงเรียนให้หลักสูตรบรรจุถึงเป้าหมาย และการสอนของครู"¹

จากความสำคัญและเหตุผลดังที่ได้อธิบายมาแล้ว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 วิชาคณิตและนาฏศิลป์ ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร" เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติในการใช้หลักสูตรว่าได้มีการดำเนินการอย่างไร มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไรบ้าง ทั้งนี้ผู้วิจัยเชื่อว่า จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวางแผนพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนคณิตและนาฏศิลป์ในโรงเรียนประถมศึกษา ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนคณิตและนาฏศิลป์ เกี่ยวกับการปฏิบัติในการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 วิชาคณิตและนาฏศิลป์ ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนคณิตและนาฏศิลป์ เกี่ยวกับการปฏิบัติในการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 วิชาคณิตและนาฏศิลป์ ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนคณิตและนาฏศิลป์ เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของการปฏิบัติในการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 วิชาคณิตและนาฏศิลป์ ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

¹ สุมิตร คุณานุกร, หลักสูตรและการสอน, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2520), หน้า 130.

สมมติฐานของการวิจัย

ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนคนตรีและนาฏศิลป์เกี่ยวกับการปฏิบัติในการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 วิชาคนตรีและนาฏศิลป์ ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ เป็นศึกษาการปฏิบัติในการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เฉพาะวิชาคนตรีและนาฏศิลป์ เท่านั้น
2. การศึกษาการปฏิบัติในการใช้หลักสูตร ครอบคลุมถึง การแปลงหลักสูตร ไปสู่การสอน การจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ภายในโรงเรียนเพื่อการใช้หลักสูตร และ การสอนของครู

คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย

ความคิดเห็น หมายถึง ความคิด ความเชื่อ ในการตัดสินใจตอบแบบสอบถามของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งได้แก่ ผู้อำนวยการ หรือ อาจารย์ใหญ่ หรือ ครูใหญ่ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

ครู หมายถึง ครูผู้สอนคนตรีและนาฏศิลป์ ซึ่งได้แก่ ครูผู้ทำการสอนคนตรีและนาฏศิลป์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 4 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

๑ การใช้หลักสูตร หมายถึง การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน การจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ภายในโรงเรียนเพื่อการใช้หลักสูตร ๑ และการสอนของครู ทั้งนี้เพื่อให้การนำหลักสูตรไปใช้บรรลุผลตามจุดประสงค์ของหลักสูตร

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. ผลการวิจัย จะทำให้ทราบถึงสภาพการปฏิบัติ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคของการปฏิบัติในการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 วิชาคณิตและนาฏศิลป์ อันจะเป็นแนวทางปรับปรุงการใช้หลักสูตร ให้บรรลุผลตามจุดประสงค์ของหลักสูตรได้อย่างแท้จริง
2. ผลการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการศึกษาวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนคณิตและนาฏศิลป์ ในโรงเรียนประถมศึกษาต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างประชากร กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่
 - 1.1 ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวนประมาณ 210 คน
 - 1.2 ครูผู้สอนคณิตและนาฏศิลป์ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวนประมาณ 210 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเอง เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยมีขั้นตอนในการสร้างและลักษณะของแบบสอบถาม ดังนี้
 - 2.1 วิธีการสร้าง ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารหลักสูตร หนังสือที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร บทความและวารสารต่าง ๆ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา เมื่อได้แบบสอบถามแล้ว จึงนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้ช่วยพิจารณาและให้ข้อคิดเห็น หลังจากที่ได้แก้ไขแล้ว ได้นำแบบสอบถามจำนวน 30 ชุด ไปทดลองใช้กับประชากรอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งมีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับกลุ่มประชากรที่จะทำการศึกษาจริง เพื่อให้ตอบและแก้ไขสำนวนภาษาเพิ่มเติม รวมทั้งถามเกี่ยวกับปัญหาในการตอบแบบสอบถาม จากนั้นได้มีการปรับปรุงแก้ไขแล้วส่งไปให้กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย
 - 2.2 ลักษณะของแบบสอบถาม แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยนี้ เป็นแบบสอบถามที่ประกอบด้วย คำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

แบบประเมินค่า (Rating Scale) และแบบปลายเปิด (Open-Ended)

โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม
ใช้แบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติในการใช้
หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 วิชาคณิตและ-
นาฏศิลป์ ใช้แบบสอบถามแบบประเมินค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของ
การปฏิบัติในการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521
วิชาคณิตและนาฏศิลป์ ใช้แบบสอบถามแบบประเมินค่า
(Rating Scale) และแบบปลายเปิด (Open-Ended)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามและรวบรวมแบบสอบถาม
ด้วยตนเองและใช้บริการทางไปรษณีย์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีทางสถิติ โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X})
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการเปรียบเทียบความคิดเห็นโดยการทดสอบค่าที (t - test)
ดังนี้ คือ

- 4.1 เกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ
- 4.2 ข้อมูลที่เป็นความคิดเห็นในแบบสอบถามตอนที่ 2 และ ตอนที่ 3 จะให้
นำนักคะแนนความคิดเห็นในแต่ละรายการ แล้วหาค่าเฉลี่ยและส่วน-
เบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 4.3 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิด จะใช้วิธีสรุปและเรียงลำดับ
ความสำคัญตามจำนวนความถี่ของความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะนั้น ๆ
- 4.4 การเปรียบเทียบความคิดเห็น วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที

ลำดับชั้นในการเสนอผลการวิจัย

ในการเสนอผลการวิจัย จะเสนอโดยลำดับ ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ กล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ข้อจำกัดของการวิจัย คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย และวิธีดำเนินการวิจัย

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กล่าวถึง เอกสาร ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร แนวการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ความสำคัญและแนวการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เฉพาะวิชาคณิตและนาฏศิลป์ รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย เสนอวิธีการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การเสนอข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลและผลของการวิเคราะห์ข้อมูล คำเนิการวิเคราะห์ข้อมูลและรวบรวมผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเสนอผลเป็นรูปตารางประกอบการบรรยาย

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย รวมทั้งเสนอแนะ โดยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินการวิจัย

ส่วนในคอนท้าย เป็นบรรณานุกรมและภาคผนวก